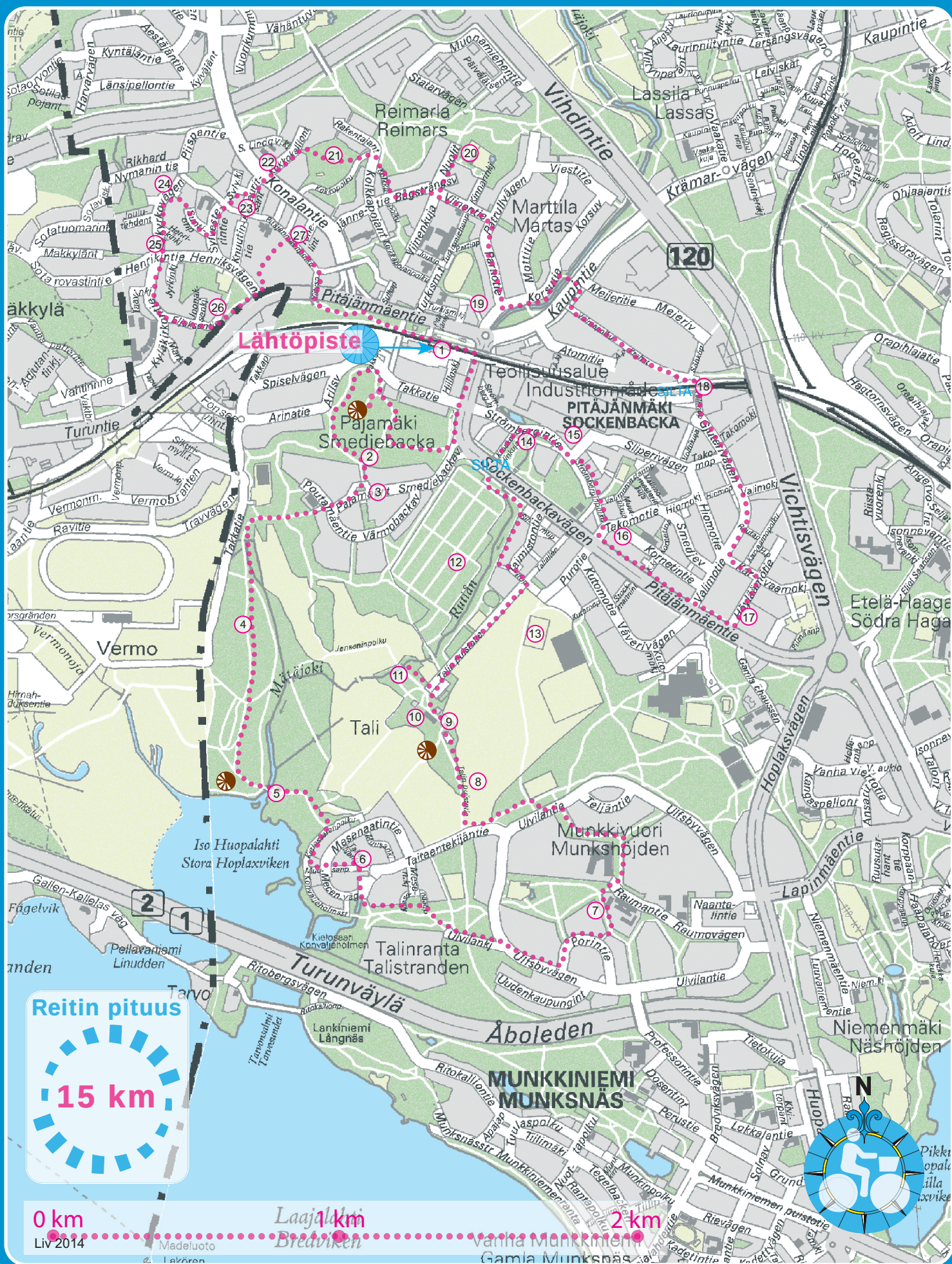

PITÄJÄNMÄEN MUNKKIVUOREN KIERROS

PITÄJÄNMÄEN MUNKKIVUOREN KIERROS

Pitäjänmäen kaupunginosa on muodostunut Helsingin pitäjän keskiaikaisista Talin ja Konalan kylistä sekä osasta entistä Munkkiniemen kylää. Vuoden 1946 suuren alueliitoksen myötä Pitäjänmäki siirtyi Helsingin maalauskunnasta Helsingin 46. kaupunginosaksi.

- ① **Pitäjänmäen asema** valmistui 1904, vuoden rantaradan valmistuksen jälkeen. Se on tyypillinen aikansa asema-arkkitehtuurin edustaja. 1910 asemalla pysähtyi päivittäin jo 15 matkustajajunaparia. Huomaa suojellun asemamiljöön puukuja. Piharakennukset ovat asuinkäytössä. Kaksiraiteiseksi rata muuttui vuonna 1920 ja vuonna 2001 neliraiteiseksi. Heti sodan jälkeen toinen raide kuitenkin purettiin Huopalahti-Espoo väliltä sotakorvauksia varten. Uudelleen se rakennettiin v. 1956 tapahtuneen Porkkalan palautuksen jälkeen.
- ② **Pajamäen Patterimäki** kuuluu I maailmansodan aikaiseen linnoitusjärjestelmään. Viime sodassa siinä oli ilmatorjuntapatteri. Mäen huipulla on 20-metrinen pylvään päässä pallo, joka on Auringon pienoismalli. Pallon halkaisija on yksi metri. Runsaan 200 metrin säteellä Auringosta ovat mittakaavan mukaisilla paikoillaan ja suhteessa oikean kokoisina Merkurius, Venus, Maa ja Mars. Jokaisen vieressä on opastaulu. Mäen kasvisto on rikasta mm: lituruohoa, mäkiarhoa, mäkikauraa, kissankelloja, ketokelttoa, lampaannataa, karvakiviyrttiä.
- ③ **Pajamäen asuinalue** valmistui 1950-60 -lukujen vaihteessa.
- ④ **Talinhuippu** on entisen kaatopaikan (1963-80) täyttömäki. Siitä on tullut suosittu alkukesän yölaulajien estraadi. Mäellä on Jupiter-planeetta. Lännessä Espoon puolella on Vermon ravirata, joka siirtyi sinne Käpylästä jouluku 1977. Moottoritien takana näkyy Gallen-Kallelan museon torni.
- ⑤ Tie ylittää **Mätäjoen suun**. Joki oli yli 2000 vuotta sitten Vantaanjoen päälasku-uoma. Jokisuun rehevään kasvillisuuteen kuuluu mm. trumpettikukkaista lehtopalsamia.
- ⑥ **Talinrannan asuinalue** on näyte 1980-luvun lopun kaupunkisuunnittelusta. Se on tehty 1986 lopetetun jätevedenpuhdistamon alueelle. Helsingin opiskelija-asuntosäätiön kortteli Muusantorin äärellä on rakennettu puhdistamoalaiden rakenteita hyväksi käyttäen.
- ⑦ 1950-luvulla rakennetun **Munkkivuoren liikenne** suunniteltiin ulkosityötyöiseksi: alueen sisäosassa ei ole autoteitä. Porantie 5:n monimuotoinen asuinkokonaisuus on Hilding Ekelundin suunnittelema.
- ⑧ **Golfin** peluu alkoi **Talissa** jo 1930-luvun alussa. Se oli pitkään Suomen ainoa golfkenttä. Vielä 1950-luvun alussa oli golfkentän Talin liikuntapuiston puoleinen alue peltoa.
- ⑨ **Talin kartano** muutoutui 1700-luvulla Lassaksen, Martisin ja Reimarsin (Lassila, Marttila, Reimarla) verotiloista. Talin kartanossa viljeltiin Suomen ensimmäiset puutarhamansikat 1780-luvulla. Nykyisen päärakennuksen vanhempi, puolitoistakerroksinen osa on rakennettu kuonatiilestä 1820-luvulla. Länsipäätyyn on 1800-luvun loppupuolella lisätty huvilatyylinen osa parvekkeineen ja torneineen. Päärakennuksen länsipuolella, aikaisemman päärakennuksen paikalla on 1890-luvulla rakennettu tilanhoitajan rakennus. Kartano on Helsingin Golfklubin käytössä.
- ⑩ Päärakennuksen alapuolella on **Helsingin seudun paksuin tammi**, jonka tyven ympärys 595 cm ja pituus on 28 m ja. Sen juuret ulottuvat ainakin 1700-luvulle.
- ⑪ Tilanhoitajan rakennuksen länsipuolella Mätäjoen varrella on luonnonkivistä muurattu tapulimainen **viljamakasiini**.
- ⑫ **Talin siirtolapuutarha** on perustettu 1930-luvulla.
- ⑬ Puistotien itäpuolella löytyy jälkiä vuoden 1940 olympialaisiin tehdystä **hevosten kilparadasta**. Olympialaiset siirtyivät sodan takia vuoteen 1952, jolloin rataa ei kuitenkaan enää käytetty. Muutoin sitä kyllä käytettiin hevosten laukkaratana.
- ⑭ Pitäjänmäentien alitse mennään Helsingin kapeinta kevyen liikenteen alikulkua (tehty v. 1956). **Strömbergin puistossa** on Mätäjoen putous ja sen yläpuolella (tien toisella puolla) lampi tiheine ulpukkalauttoineen.
- ⑮ **Strömbergin** (nyk. ABB) **suojellun tehdasrakennuksen** vanhin osa on vuodelta 1916. Tehtaan porttirakennus on suunniteltu Alvar Aallon toimistossa 1940-luvun lopulla.
- ⑯ Kometintie 18 on myös Aallon toimiston käsialaa. Strömbergin asuinalue Takomotien toisella puolella on valmistunut 1990-luvulla.
- ⑰ Pitäjänmäentien/Höyläämötien kulmarakennuksen edessä on **Saturnus** (vrt. kohteet 2 ja 4). Pitäjänmäentien toisella puolella on Vanha viertotie. Se oli läntinen sisääntuloväylä Kuninkaantieltä Helsinkiin ja rakennettu sen jälkeen, kun Helsinki 1640 -luvulla siirrettiin uudelle paikalleen.
- ⑱ **Valimon seisake** otettiin käyttöön 1949. Sen ympärille on jatkuvasti rakentunut uutta, viime vuosina erityisesti korkean teknologian teollisuutta. Aluetta kutsutaankin yhdistelmänä "**Piilaaksos-ta**" ja **Valion** laitoksista "**Piimälaaksoksi**".
- ⑲ Ylitämme jälleen Mätäjoen. **Marttilan omakotialue** koostuu pääosin 1940-luvun rintamamiestaloista, kuten kadunnimistö vihjaakin. Marttilan nimi tulee 1700-luvun Martas-nimisestä verotilasta. Kulmatalo Korsutie/Partiotie 2 on 1900-luvun alun asuinhuvila.
- ⑳ Tältä myöhäiskeramiikkaa edustavalta (3200-2600 eKr.) **kivikautinen asuinpaikalta** on löydetty mm. saviastianpaloja, nuolenkärkiä, kivi- ja meripihkakoruja. Tuohon aikaan meren lahti ulottui tänne asti.
- ㉑ **Kokkokallio** on osa ensimmäisen maailmansodan aikaisia linnoitusrakennelmia. *Taluta pyörä alas Kokkokalliontielle.*
- ㉒ Konalantie 13:ssa sijaitsevat **Kokkokalliontien päiväkotijä ja koulurakennukset** ovat 1920-luvulta. Konalantie levennettiin v. 1969.
- ㉓ Sylvesterinkuja 10 asuinrakennus on aivan vuosisadan alusta. Tämä on **Reimaran** aluetta, joka on saanut nimensä 1700-luvun Reimarsin verotilasta.
- ㉔ **Suntionpolku 5:ssä** toimi ruotsinkielisen kansakoulun alaluokat v. 1910-22. Ennen koulun aloittamista rakennus siirrettiin junalla ja hevosin Hallituskatu 8:sta. Siellä se oli palvellut Venäjän tyttökoulun alaluokkia. Nyt se on yksityisasunto.
- ㉕ Entisen **Pitäjänmäen kyläkirkon** (Kyläkirkontie/Henrikintie) rakennutti yksityinen kirkkoyhdistys. Rakennus toimi kirkkona 1929-59. Nyt se on yksityiskäytössä. Tontin toisessa rakennuksessa toimi aiemmin alueen asukastalo.
- ㉖ **Alvi Hirvosen huvila** Joonaksenkuja 3:ssa on Alvar Aallon piirtämä. Se valmistui 1955 ja on edelleen yksityisasunto. Alvi Hirvonen oli pitkäaikainen Aallon autonkuljettaja.
- ㉗ **Reimaran keskiosan pientaloalueet** muutettiin 1970-luvulla kerrostaloalueiksi silloin muodissa olleen ns. poistavan saneerauksen mukaisesti.